

Gömülü Teori Yaklaşımı ile Ergenlerde Maneviyatın Kavramsal ve Bağlamsal Analizi

Saliha Özarslan

 <https://orcid.org/0009-0004-6381-4279> | gunselsaliha22@gmail.com

Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Öz

Bu araştırma maneviyat çalışmalarının yapıldığı alana daha spesifik sınırlar çizerek günümüz Z kuşağı bireylerinin maneviyat kavramını anlama üzerine katkı sunmayı hedeflemektedir. Maneviyat kavramını çocukluk döneminde başlayan ve ergenlikte ise hızlanan sosyalleşme alanlarıyla ergen bireylerin zihinlerindeki bağlantıları, kendi kültürel kodları içerisinde anlama ihtiyacına cevap vermesi amacıyla yapılmıştır. 21. yüzyılın gençlerinin içinde bulundukları gelişim dönemi itibarıyla kendi değer kavramlarını inşa ettikleri bu kritik yol ayrımında bilişsel bağlamları, sosyal etkileşim alanları ve bunları maneviyat kavramı ile nasıl ilişkilendirdikleri dikkate değerdir. İlgili basın ve kamu alanların da bir sorun nispetinde sürekli konu edinilen gençlerin maneviyatı nosyonu, onların dünyasına açılmayı, gençlerdeki, manevi algı ihtiyacı ve beklentileri, onların nazarında görebilmeyi ihtiyaç kılmaktadır. Bu çalışma ergenlik dönemindeki bireylerin maneviyat algısını ortaya koymak; maneviyatın; kavramsal, operasyonel, geleneksel, çevresel, sosyo-politik kodlarını bağlamı içerisinde anlamayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda gençlerin maneviyat atfettikleri davranışları, kültürel manevi miras olarak aldıkları değerleri, arkadaş çevrelerinin manevi değerlerine dair farkındalıkları, yaşadıkları toplumsal düzene olan bakış açıları, kendi kimlik tanımlamalarında öne çıkardıkları özellikleri, din ile maneviyat arasında kurdukları ilişki, algıladıkları dindarlık düzeyleri araştırılmıştır. Bireyin bağlantılarının takip edilmesi hem de yaşanan ve araştırmaya konu olan bölgelerin çalışmada yorumlanması adına yordayıcı paradigma esas alınarak nitel bir desen tercih edilmiştir. 09.03.2023 tarihinde etik kurul izni alınmıştır. Araştırma 10.04.2023 – 10.05.2023 tarihleri arasında veri toplama işlemi gerçekleştirilmiştir. Örneklem grubu Ankara ilinde örgün öğretime devam eden Yenimahalle Tevfik İleri Anadolu İmam Hatip Lisesi, Mamak Hüseyin Gazi Anadolu İmam Hatip Lisesi, Mamak Volkan Gürbüzalp Anadolu Lisesi okullardaki öğrencilere yönlendirilen tam yapılandırılmış 11 açık uçlu 8 sorudan elde edilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak ayrıntılı görüşme yöntemiyle toplanmıştır. 13- 18 yaş arasında 36 genç araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Birebir yapılan görüşmelerin ardından elde edilen veriler tematik kodlama yapılarak temellendirilmiş kuram analizi ile analiz edilmiştir. Çalışmanın neticesinde katılımcıların maneviyatı 3 çekirdek kategori üzerinden şekillenmiştir. Ergen bireyler maneviyatlarını konumlandırırken ilişkisel bağlar; arkadaşlık, kurumlar (dinî ve millî eğitim kurumları), toplumsal ilişkiler, siyaset, yapısal bağlar dendiğinde; aile, kültür ve dini kurumlardan edindikleri bilgilerden beslenerek maneviyat kavramlarını oluşturmaktadır. Bununla birlikte özsel temas halinde; maddi fenomenler, kendilik hali, aşkıyla bağ kurarak şekillenen maneviyat kavramı diğerlerinden

ayrışan özsel deneyimler ile de yaşamaktadır. Her bir çekirdek kategori kendi içinde alt kategoriler ile ergen bireylerin maneviyatına dair bizlere bu detaylı yapıyı sunmaktadır. Ergen bireylerin maneviyat kavramı sanıldığı gibi aksine yetişkinler ile aynı manevi beslenme kanallarına sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bireysel iyi olma haline dair duygular, bireye hediye edilen maddi eşyalar, kurulan aile ve arkadaşlık bağları dini bağlamdan ayrı olarak ergen bireylerin maneviyat tanımlasın da yer aldığı görülmüştür. Bireysel iyi olma haline dair duyguları dini duygudan bağımsız olarak kendi maneviyatları olarak tanımlamaktadır. Bu duygular; kurulan aile ve arkadaşlık bağlarında hissedilen aidiyet, hediye edilen ve saklanan eşyaların anısı, toplum ile temas halinde kabul edilen davranışların sergilenmesi ile doğru olanı yapan birey olma gururudur. Gençlerin bu duyguları maneviyat şeklinde ifade ettiği tespit edilmiştir.

* Bu çalışma Dr. Öğr. Üyesi Zehra ERŞAHİN danışmanlığında 2023 yılında başlanan ve hâlen devam eden “Gömülü Teori Yaklaşımı ile Ergenlerde Maneviyatın Kavramsal ve Bağlamsal Analizi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmaları esas alınarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Din Psikolojisi, Maneviyat, Maneviyat Algısı, Ergenlik, Gençlik, Z Kuşağı.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Gömülü Teori Yaklaşımı ile Ergenlerde Maneviyatın Kavramsal ve Bağlamsal Analizi” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	25.07.2023
Kabul Tarihi	15.08.2023
Yayın Tarihi	16.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sosyal ve Davranış Bilimleri, Psikoloji
Araştırma Alanı	Din Psikolojisi
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/504
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	8. Oturum - 27 Ağustos 2023 Pazar 17:00 - 18:30
Telif Hakkı	© 2023 Saliha Özarslan. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Özarslan, Saliha. “Gömülü Teori Yaklaşımı ile Ergenlerde Maneviyatın Kavramsal ve Bağlamsal Analizi”. 3. <i>Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı</i> . ed. Abdullah Demir. 77-80. Ankara: Oku Okut Yayınları, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54

Conceptual and Contextual Analysis of Spirituality in Adolescents with Grounded Theory Approach

Saliha Özarslan

 <https://orcid.org/0009-0004-6381-4279> | gunselsaliha22@gmail.com
Master's Student, Social Sciences University of Ankara, Ankara, Türkiye

Abstract

This research aims to contribute to understanding the concept of spirituality among individuals of the Z Generation by delineating more specific boundaries within the field of spiritual studies. The connections within the minds of adolescent individuals between the concept of spirituality and the areas of socialization that start in childhood and accelerate during adolescence, within the context of their own cultural codes, have been examined to address the need for understanding. Given the developmental stage that the youth of the 21st century are in, where they construct their own concepts of value, it is noteworthy how they establish cognitive contexts, social interaction areas, and their associations with the concept of spirituality at this critical juncture. The notion of spirituality among young individuals, which is continuously discussed to a certain extent in relevant media and public domains, necessitates opening up to their world, and understanding the spiritual perception needs and expectations of young individuals, from their perspective. This study aims to reveal the perception of spirituality in adolescents, understanding the conceptual, operational, traditional, environmental, and socio-political codes of spirituality within their contexts. In line with this purpose, the behaviors attributed to spirituality by young individuals, the values they inherit as cultural, spiritual heritage, their awareness of the spiritual values of their peer groups, their perspectives on the societal order they live in, the characteristics they emphasize in their self-identifications, the relationship they establish between religion and spirituality, and their perceived levels of religiousness have been investigated. To both trace the connections of the individual and interpret the regions being studied and analyzed, a predictive paradigm was adopted, and a qualitative design was preferred. Ethical committee permission was obtained on 09.03.2023. The research was conducted between 10.04.2023 and 10.05.2023 for data collection. The sample group was composed of students attending formal education in Ankara, from Yenimahalle Tevfik İleri Anatolian Imam Hatip High School, Mamak Hüseyin Gazi Anatolian Imam Hatip High School, and Mamak Volkan Gürbüzalp Anatolian High School. Data were obtained from 36 young individuals aged between 13 and 18, through 11 fully structured open-ended questions. The data were collected using a semi-structured interview form. Following one-on-one interviews, the data obtained were analyzed through thematic coding and grounded theory analysis. As a result of the study, participants' spirituality was shaped around three core categories. When positioning their spirituality, adolescent individuals create relational connections, such as friendships, institutions (religious and national education institutions), social relationships, politics, and structural connections. They develop their concepts of spirituality by drawing on information from family, culture, and religious institutions. Furthermore, in intrinsic experiences, the concept of spirituality

shaped through material phenomena, self-state, and connection with the transcendent stands apart from others. Each core category provides a detailed structure of adolescent individuals’ spirituality through sub-categories. Contrary to common belief, it was observed that the concept of spirituality among adolescent individuals is similarly nourished as in adults. Additionally, feelings related to individual well-being, material possessions received as gifts, and established family and friendship bonds, were found to be part of adolescents’ definitions of spirituality, distinct from a purely religious context. Feelings of individual well-being are defined as their spirituality, independent of religious sentiment. These feelings encompass the sense of belonging felt in established family and friendship bonds, the memory of gifted and cherished items, and the pride of being an individual who displays socially accepted behavior and does what is right when interacting with society. It was found that young individuals express these feelings in the form of spirituality.

* This study was started in 2023 under the supervision of Assist. Assoc. Dr. Zehra Erşahin’s master’s thesis titled “Conceptual and Contextual Analysis of Spirituality

Keywords

Psychology of Religion, Spirituality, Perception of Spirituality, Adolescence, Youth, Z Generation.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “Conceptual and Contextual Analysis of Spirituality in Adolescents with Grounded Theory Approach” presented at the 3rd Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-25
Accepted	2023-08-15
Published	2023-08-16
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Social and Behaviour Sciences, Psychology
Research Area	Religious Studies, Psychology of Religion
Conference	:
Title	The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/index.php/tsbs/article/view/504
Location & Date	Online - August 26-31, 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 8 - August 27, 2023, Sunday 17:00 - 18:30
Copyright	© 2023 Saliha Özarslan. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
Citation	Özarslan, Saliha. “Conceptual and Contextual Analysis of Spirituality in Adolescents with Grounded Theory Approach”. <i>The 3rd Turkish Symposium of Social Sciences: The Book of Abstracts</i> . ed. Abdullah Demir. 77-80. Ankara: Oku Okut Press, 2023. https://doi.org/10.55709/okuokutpress.54